

Ставищенщина Туристична

СТАВИШЕ



Путівник 2016

Коротка історична довідка

Ставищенський край має давню історію. Це підтверджують знайдені археологічні пам'ятки біля сіл Винарівка і Торчиця (поселення відносяться до 7-5 тисячоліть до н. е.), а також залишки стародавнього городища X-XIII століть, знайденого біля села Антонівка. На околиці села Торчиця виявлено городище торкських племен, що відноситься до IX-X століть. Біля села Журавлиха знайдено поховання кочівника початку VIII століття.

З Енциклопедії Українознавства можна дізнатися, що перше поселення на місці Ставище (історично "Ставища") з'явилося в 1525 році. З "Географічного словника Царства Польського та інших слов'янських країн" вдалося дізнатися, що назву "Ставища" поселення отримало в 1635 році (коли гетьман Станіслав Конецпольський створював Кодак, татарам "в Україну шлях закрити"). Вважається, що село отримало назву "Ставища", оскільки воно було розташоване на каскаді ставків, яких на двадцять верст було сто. Також у 1635 році Ставища згадуються вже як містечко, що має оборонні укріплення і військовий гарнізон. У тому ж 1635 році Ставищам було надане Магдебурзьке право.

У січні 1644 року під час походу коронного гетьмана Станіслава Конецпольського проти татар у Ставищах зупинявся сам коронний гетьман, білоцерківський староста Станіслав Любомирський і князь Єремія Вишневецький. Зі Ставищ польське військо виступило під Охматів, де 30 січня 1644 року сталася битва між поляками і татарами.

У 1654 році Ставища присягнули на вірність цареві Олексію Михайловичу. Всього було приведено до віри 677 козаків і міщан.

У січні 1655 року в Ставищах на три дні з військом зупинялися гетьман Богдан Хмельницький і московський воевода Василь Шереметев, звідки і виступили під Охматів, де відбулася відома Дрижипільська битва. У тому ж 1655 році через Ставища висунувся обоз із сім'ями ста козаків-переселенців на чолі з Герасимом Кондратьєвим. Обоз переправився на лівий бік Дніпра, де переселенцями було засноване місто Суми.

У 1661 році гетьман Юрко Хмельницький, разом з ханом кримським Махмет-Гіреєм, зі Ставищ зібрався в похід за Дніпро.

1664 рік варто розглянути окремо. Це рік героїчної багатомісячної оборони Ставищ. У Ставищах Річ Посполита розмістила польський гарнізон, який ставищани, було, прийняли, а потім підняли повстання і перебили його. У Ставищах зібралось багато народу з усієї округи і

Краткая историческая справка

Ставищенский край имеет давнюю историю. Это подтверждают найденные археологические памятники около сел Винаровка и Торчица (поселения относятся к 7-5 тысячелетия до н. э.), а также остатки древнего городища X-XIII века найдено у села Антоновка. На окраине села Торчица найдено городище торкских племен, относящееся к IX-X веку. У села Журавлиха найдено погребение кочевника начала VIII века.

Из Энциклопедии Украиноведения можно узнать, что первое поселение на месте Ставище (исторически "Ставища"), появились в 1525 году. Из "Географического словаря Царства Польского и других славянских стран", удалось узнать, что название "Ставища", селение получило в 1635 году (когда гетман Станислав Конецпольский создавал Кодак, татарам "в Украину путь закрыть"). Считается, что селение получило название "Ставища", так как оно было расположено на каскаде прудов, которых на двадцать верст было сто. Также в 1635 году, Ставища упоминаются уже как местечко, имеющее оборонительные укрепления и военный гарнизон. В том же 1635 году Ставищам было предоставлено Магдебургское право.

В январе 1644 года во время похода коронного гетмана Станислава Конецпольского против татар в Ставищах останавливался коронный гетман, белоцерковский староста Станислав Любомирский и князь Иеремия Вишневецкий. Из Ставищ польское войско выступило под Охматов, где 30 января 1644 года произошла битва между поляками и татарами.

В 1654 году Ставища присягнули на верность царю Алексею Михайловичу. Всего было приведено к вере 677 казаков и мещан.

В январе 1655 года в Ставищах на три дня с войском останавливались гетман Богдан Хмельницкий и московский воевода Василий Шереметев, откуда и выступили под Охматов, где состоялась известная Дрижипольская битва. В том же 1655 году из Ставищ выдвинулся обоз с семьями ста казаков-переселенцев во главе с Герасимом Кондратьевым. Обоз переправился на левую сторону Днепра, где переселенцами был основан город Сумы.

В 1661 году гетман Юрко Хмельницкий, вместе с ханом крымским Махмет Гиреем, из Ставищ собрался в поход за Днепр.

1664 год стоит выделить отдельно. Это год героической многомесячной обороны Ставищ. В Ставищах Речь Посполитая разместила польский гарнизон, который ставищане, было, приняли, а потом подняли восстание и перебили его. В Ставищах собралось много народа со всей округи

висловили непокору Речі Посполитій. Втихомирювати повсталих висунулися воевода київський Стефан Чарнецький і полководець Ян Собеський (майбутній король Речі Посполитої) зі своїми полками і татарською ордою. Вони послали парламентарія з пропозицією здатися, але жителі Ставищ зустріли його глузуванням. Чарнецький наказав насипати вали і йти на штурм, унаслідок якого, однак, загинуло багато поляків. Тоді Чарнецький наказав татарам спалити всі навколишні хутори і фільварки та взяти Ставища в облогу. Але, як писав Чарнецький королю, по всій Україні існувала така ненависть проти Польщі, що Україна готова швидше померти, ніж піддатися їй. Штурми й обстріли з гармат тривали чотири місяці. Наступали холоди, а все житло було знищене канонадою і ставищани не могли більше витримати голоду і здалися. У Ставищах знову був розміщений польський гарнізон.

и выразили непокорность Речи Посполитой. Усмирять восставших выдвинулись воевода киевский Стефан Чарнецкий и полководець Ян Собеский (будущий король Речи Посполитой) со своими полками и татарской ордой. Они послали парламентария с предложением сдаться, но жители Ставищ встретили его с насмешками. Чарнецкий приказал насыпать валы и идти на штурм, но сразу погибло много поляков. Тогда Чарнецкий велел татарам сжечь все окрестные хутора и фольварки и взять Ставища в блокаду. Но, как писал Чарнецкий королю, что по всей Украине существовала такая ненависть против Польши, что Украина готова скорее умереть, чем поддаться ей. Штурмы и обстрелы с орудий продолжались четыре месяца. Наступали холода, а все жилища были уничтожены канонадой и ставищане не могли больше выдержать голод и сдались. В Ставищах опять был размещен польский гарнизон.



Гравюра облоги Ставищ 1664 року

З настанням 1665 року в Україні знову стали спалахувати повстання. Повстали і Ставища, вигнавши польський гарнізон. Тоді

Гравюра осады Ставищ 1664 года

С наступлением 1665 года, в Украине вновь стали вспыхивать восстания. Восстали и Ставища выгнав польский гарнизон. Тогда

Чарнецький рушив на Ставища і несподівано з бою взяв місто. Чарнецький наказав вирізати все населення Ставищ до єдиної людини, включно з немовлятами, а місто спалити. Але лиходій поніс заслужене покарання: під час атаки на Ставища Чарнецький отримав вогнепальне поранення, через яке за два тижні помер.

Ставища довгий час залишалися безлюдним місцем. У 1671-1674 роках Ставищами завідував полковник Григорій Дорошенко, брат гетьмана Петра Дорошенка. У 1675 році стояв тут на зимівлі полк воеводи російського. Гетьман Іван Мазепа в грамоті від 1693 року писав, що коли Семен Палій розбив татар біля Ставищ, то Ставища були ще пустинним містом.

Про першу половину 18 століття відомо небагато. У 1702-1704 роках селяни Ставищ брали участь у народних повстаннях Семена Палія, Самійла Самуся і Захара Искри. У 1750 році в районі Ставищ діяв загін гайдамаків, на чолі якого був Мартин Тесля.

За люстрацією 1765 року Ставища значилися як місто, обнесене парканом, із в'їзними воротами, невеликим замком. У Ставищах із передмістями числилося 238 будинків.

31 грудня 1765 року Ставища були найменовані містечком і стали називатися "Ставище".

З 1774 року Ставище стало власністю графів Браницьких. 13 грудня 1774 року польський король Станіслав Август жалював графу Францу Ксаверію Браницькому Білоцерківське староство Київського воеводства, а саме містечка Білу Церкву і Ставище, як так само 134 села.

У травні 1787 року, повертаючись після зустрічі в Каневі з імператрицею Катериною II, король Станіслав-Август Понятовський провів ніч у Ставищі.

На початку 19 століття Браницькі дали офіційний дозвіл на поселення єврейській релігійній громаді в Ставищі.

У 20-х роках 19 століття в Ставищі бували декабристи. У 1821-1822 році в Ставищі перебував полковник П. І. Пестель зі своїм Вятским полком. У 1825 році в Ставищі був заарештований Г. А. Канчіялов, командувач Санкт-Петербурзького драгунського полку. У грудні 1825 року князь, генерал-майор С. Г. Волконський прибув в Ставище, де привів до присяги Миколі I 45-й піхотний Азовський полк.

У 30-і роки 19 століття в Ставищі був розміщений особовий склад 1-го дивізіону Польського уланського полку.

У 1856 році граф Олександр Браницький побудував для себе палац у Ставищі. У тому ж році Браницький заснував госпіталь, який і утримував.

Чарнецкий двинулся на Ставища и неожиданно с боя взял город. Чарнецкий велел вырезать все население Ставищ до единого человека, включая младенцев, а город сжечь. Но злодей понёс заслуженное наказание: во время атаки на Ставища Чарнецкий получил огнестрельное ранение, от которого через две недели скончался.

Ставища долгое время оставались пустынным местом. В 1671-1674 годах Ставищами заведовал полковник Григорий Дорошенко, гетмана брат Петра Дорошенка. В 1675 году стоял здесь на зимовке полк воеводы русского. Гетман Иван Мазепа в грамоте от 1693 года писал, что когда Семён Палий разбил татар возле Ставищ, то Ставища были ещё пустым городом.

О первой половине 18 века известно немного. В 1702-1704 годах крестьяне Ставищ принимали участие в народных восстаниях Семёна Палия, Самойло Самуся и Захара Искры. В 1750 году в районе Ставищ действовал отряд гайдамаков, во главе которого был Мартин Тесля.

По люстрации 1765 года Ставища значились как город обнесённый забором, с въездными воротами, небольшим замком. В Ставищах с предместьями числилось 238 домов.

31 декабря 1765 года Ставища было наименовано местечком, и стало называться "Ставище".

С 1774 года Ставище стало собственностью графов Браницких. 13 декабря 1774 года польский король Станислав Август жаловал графу Францу Ксаверию Браницкому Белоцерковское староство Киевского воеводства, а именно местечки Белую Церковь и Ставище, а также 134 села.

В мае 1787 года, возвращаясь после встречи в Каневе с императрицей Екатериной II, король Станислав-Август Понятовский провел ночь в Ставище.

В начале 19 века Браницкие дали официальное разрешение на поселение еврейской религиозной общине в Ставище.

В 20-х годах 19 века в Ставище бывали декабристы. В 1821-1822 году в Ставище находился полковник П. И. Пестель со своим Вятским полком. В 1825 году в Ставище был арестован Г. А. Канчиялов, командовавший Санкт-Петербургским драгунским полком. В декабре 1825 года князь, генерал-майор С. Г. Волконский прибыл в Ставище, где привёл к присяге Николаю I 45-й пехотный Азовский полк.

В 30-е годы 19 века в Ставище был размещён личный состав 1-го дивизиона Польского уланского полка.

В 1856 году граф Александр Браницкий построил для себя дворец в Ставище. В том же году Браницкий учредил госпиталь, который и содержал.

У 1857 році граф Браницький заснував ботанічний сад для національних рослин під керівництвом Анджейовського (Дедюка).

У 1874 році в Ставище прибув німецький інженер Макс Айт для складання і налагодження першого в Україні плуга на паровому ході. Макс Айт випробував плуг в 1875 році на полях біля села Вишківське.

За даними першого загального перепису населення 1897 році в Ставищі проживало 8186 осіб, з них 3952 православних і 3917 юдеїв.

У 1911 році в Ставищі побудовано центральний корпус лікарні. Весь лікарняний комплекс добудований до 1923 року.

У 1912 році була спроектована, а до 1915 року побудована вузькоколійна залізнична гілка Рокитне–Ставище, яка проходила поруч із селами Янишівка (Іванівка) і Вишківське.

1918-1920 роки – єврейські погроми. Зі Ставища емігрувала більшість єврейського населення, що до того часу складала майже половину жителів містечка.

7 березня 1923 року утворено Ставищенський район.

1932-1933 роки – Голодомор, під час якого померло 19,9% жителів Ставищенського району.

17 липня 1941 року – 4 січня 1944 року – німецька окупація.

У 1968 році в Ставищі побудована філія Київського виробничого об'єднання «Точелектроприлад» – найбільше промислове підприємство району, яке припинило діяльність на початку 1990-х років.

На Ставищенщині народилися:

- Залеський Юзеф Богдан (1802-1886) – поет.
- Станіславський Антон Григорович (1817-1883) – професор, таємний радник, письменник.
- Варинський Людвиг-Тадей (1856-1889) – революціонер, публіцист.
- Демуцький Порфирій Данилович (1860-1927) – фольклорист, композитор і педагог.
- Славінський Максим Антонович (1868-1945) – поет-перекладач, дипломат, публіцист.
- Харцфельд (Пострелко) Аврам (1888-1973) – діяч єврейського робітничого руху.
- Боголюбов Юхим Дмитрович (1889-1952) – міжнародний гросмейстер, претендент на світову першість у 1920-1930-х рр.
- Зленко Анатолій Максимович (1938) – двічі Міністр закордонних справ України.
- Біденко Микола Миколайович (1951-2016) – поет.
- Преображенська (Антонюк) Ніна Іллівна (1956) – чемпіонка світу з академічного веслування, срібний призер Ігор XXII Олімпіади.
- Гейко Марко (1956-2009) – художник.

В 1857 году граф Браницкий основал ботанический сад для национальных растений под руководством Анджейовского (Дедюка).

В 1874 году в Ставище прибыл немецкий инженер Макс Айт для сборки и наладки первого в Украине плуга на паровом ходу. Макс Айт опробовал плуг в 1875 году на полях около села Вышковское.

По данным первой всеобщей переписи населения 1897 году в Ставище проживало 8186 человек, из них 3952 православных и 3917 иудеев.

В 1911 году в Ставище построен центральный корпус больницы. Весь больничный комплекс был построен к 1923 году.

В 1912 году была спроектирована, а к 1915 году построена узкоколейная железнодорожная ветка Рокитно–Ставище, которая проходила рядом с сёлами Янишовка (Ивановка) и Вышковское.

1918-1920 года – еврейские погромы. Из Ставище эмигрировала большинство еврейского населения, к тому времени составлявшая почти половину жителей городка.

7 марта 1923 года образован Ставищенский район.

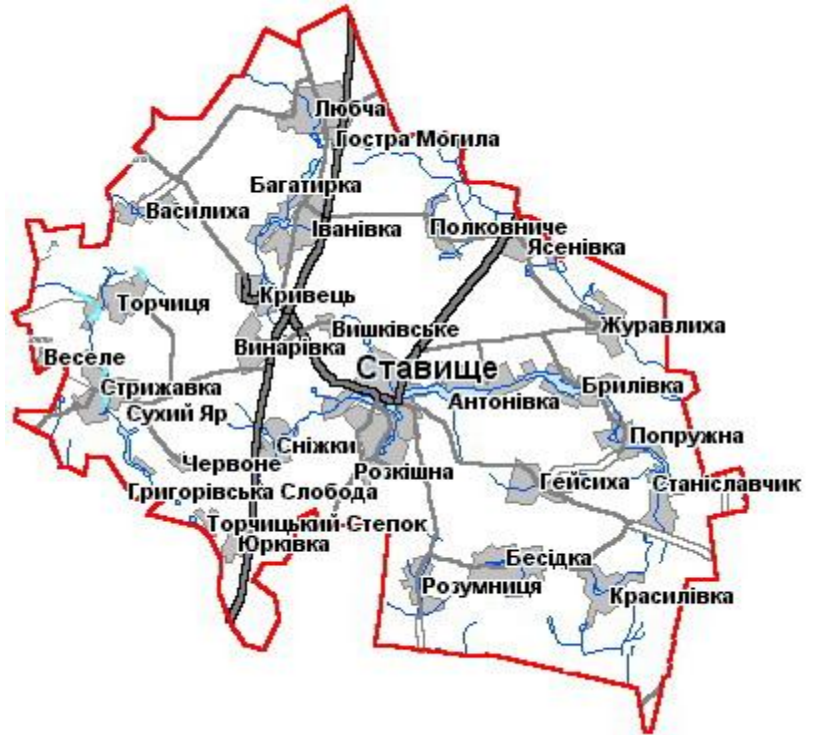
1932-1933 года – Голодомор, за время которого умерло 19,9% жителей Ставищенского района.

17 июля 1941 года – 4 января 1944 года – немецкая оккупация.

В 1968 году в Ставище построен филиал Киевского производственного объединения «Точелектроприбор» – крупнейшее промышленное предприятие района, которое прекратило деятельность в начале 1990-х годов.

На Ставищенщине родились:

- Залеский Юзеф Богдан (1802-1886) – поэт.
- Станиславский Антон Григорьевич (1817-1883) – профессор, тайный советник, писатель.
- Варынский Людвиг-Фаддей (1856-1889) – революционер, публицист.
- Демуцкий Порфирий Данилович (1860-1927) – фольклорист, композитор и педагог.
- Славинский Максим Антонович (1868-1945) – поэт-переводчик, дипломат, публицист.
- Харцфельд (Пострелко) Авраам (1888-1973) – деятель еврейского рабочего движения.
- Боголюбов Ефим Дмитриевич (1889-1952) – международный гросмейстер, претендент на мировое первенство в 1920-1930-х гг.
- Зленко Анатолій Максимович (1938) – дважды Министр иностранных дел Украины.
- Биденко Николай Николаевич (1951-2016) – поэт.
- Преображенская (Антонюк) Нина Ильинична (1956) – чемпионка мира по академической гребле, серебряный призер Игр XXII Олимпиады.
- Гейко Марко (1956-2009) – художник.



Ставищенський район

Ставищенский район

Ставищенський район з півночі на південь перетинає міжнародна траса Е-95 Санкт-Петербург–Одеса (ділянка траси Київ–Одеса). Дозволена швидкість становить 110 км/год. Відстань від Києва до Ставища по автодорозі – 120 км, від Білої Церкви до Ставища – 45 км, від Умані до Ставища – 81 км. Поворот на Ставище після кілометрового знаку «127 км» траси Київ–Одеса.

Ставищенский район с севера на юг пересекает международная траса Е-95 Санкт-Петербург–Одесса (участок трассы Киев–Одесса). Разрешенная скорость составляет 110 км/ч. Расстояние от Киева до Ставище по авто дороге – 120 км, от Белой Церкви до Ставище – 45 км, от Умани до Ставище – 81 км. Поворот на Ставище после километрового знака «127 км» трассы Киев–Одесса.



Визначні пам'ятки

вул. Цимбала Сергія (колишня Радянська), 1
Координати: 49°23'27.9"N 30°09'28.7"E

Достопримечательности

ул. Цымбала Сергея, (бывшая Советская), 1
Координаты: 49°23'27.9"N 30°09'28.7"E



ГАЗ-51

Відразу при в'їзді в Ставище з лівого боку встановлений Пам'ятний знак ветеранам праці. Пам'ятник відкрито в 1989 році до 50-річчя створення Ставищенського автопідприємства. У 1939 році, на момент створення, автопідприємство налічувало 98 вантажних автомобілів марок ГАЗ-АА і АМО-3 і 125 робітників, ІТР, службовців.

Далі, через 800 метрів з правої сторони від дороги, встановлено Трактор Універсал 1936 року випуску, на якому працював житель села Полковниче Смолич Олександр Степанович (1908-1978 рр.)

Трактор випускався з 1934 по 1955 роки. Ця модель призначена для міжрядного оброблення просапних культур. Потужний, сучасний на той час трактор був

Сразу при в'їзді в Ставище з лівої сторони встановлен Памятний знак ветеранам труда. Памятник открыт в 1989 году к 50-летию создания Ставищенского автопредприятия. В 1939 году, на момент создания, автопредприятие насчитывало 98 грузовых автомобилей марок ГАЗ-АА и АМО-3 и 125 работников, ИТР, служащих.

Далее, через 800 метров с правой стороны от дороги, установлен Трактор Универсал 1936 года выпуска, на котором работал житель села Полковниче Смолич Александр Степанович (1908-1978 гг.)

Трактор выпускался с 1934 по 1955 года. Данная модель предназначалась для междурядной обработки пропашных культур. Мощный, современный по тем временам трактор, был

сконструйований на базі американського трактора «Фармолл». Він був оснащений газовим двигуном потужністю 16,19 к. с., тришвидкісною коробкою передач, металевими колесами і важив понад 2 тони.

сконструирован на базе американского трактора "Фармолл". Он был оснащен керосиновым двигателем мощностью 16,19 л. с., трехскоростной коробкой передач, металлическими колесами и имел массу более 2 тонн.

*вул. Цимбала Сергія (колишня Радянська), 8/1
Координати: 49°23'18.9"N 30°10'07"E*

*ул. Цымбала Сергея, (бывшая Советская), 8/1
Координаты: 49°23'18.9"N 30°10'07"E*



Трактор Універсал-2

Пройшовши ще близько 600 м по вул. Сергія Цимбала, ліворуч перед вами постане лікарняний комплекс, який був побудований у 1911-1923 роках.

На момент відкриття лікарні в ній були хірургічні та терапевтичні палати, а також диспансер. З 1911 року і понині лікарня функціонує.

На початку Великої Вітчизняної війни головний лікар Сахаров урятував багатьох червоноармійців.

У першій половині 1950-х років під керівництвом Головного хірурга МОЗ УРСР, професора М. С. Коломійченка тут проводили практику доставки тяжкохворих пацієнтів району літаком.

Пройдя ще около 600 м по ул. Сергея Цимбала, с левой стороны возвышается больничный комплекс, который был построен в 1911-1923 годах.

К моменту открытия больницы в ней были хирургические и терапевтические палаты, а также диспансер. С 1911 года по настоящее время больница является действующей.

В начале Великой Отечественной войны главным врачом Сахаровым было спасено много красноармейцев.

В первой половине 1950-х годов под руководством Главного хирурга МОЗ СССР профессора М. С. Коломийченко проводилась практика доставки тяжело больных пациентов района на самолёте.

вул. Цимбала Сергія (колишня Радянська), 15/4
Координати: 49°23'19"N 30°10'41"E

ул. Цимбала Сергея, (бывшая Советская), 15/4
Координаты: 49°23'19"N 30°10'41"E



Центральний корпус лікарні

Перша лікарня в Ставищі на 40 ліжок існувала з 1856 року. Вона була заснована і утримувалася власником містечка, графом Олександром Браницьким. На утримання лікарні щорічно виділялося до 7000 руб. сріблом. При лікарні перебувала фельдшерська школа, в якій, окрім наук, необхідних для фельдшера, викладали Закон Божий, граматику і арифметику. Із дня заснування лікарні допомогу селянам надавав лікар Биковський. Уже при графі Владиславі Браницькому завідувачем лікарні став лікар Горох Вацлав Осипович.

Одразу за лікарняним комплексом розміщено Польський цвинтар, де відбувалися поховання з другої половини 19 до початку 20 століть. У 1868 році тут був похований Антон Лук'янович Анджейовський – ботанік, професор, автор наукових журналів і белетристики, член Товариства Друзів Науки у Варшаві і Дослідників Природи в Москві.

Первая больница в Ставище на 40 кроватей существовала с 1856 года. Она была учреждена и содержалась владельцем местечка, графом Александром Браницким. На содержание больницы ежегодно выделялось до 7000 руб. серебром. При больнице находилась фельдшерская школа, в которой, кроме наук, необходимых для фельдшера, преподавали закон Божий, грамматику и арифметику. Со дня основания больницы помощь крестьянам оказывал доктор Быковский. Уже при графе Владиславе Браницком заведующим больницей стал врач Горох Вацлав Осипович.

Сразу за больничным комплексом находится Польское кладбище, где производились захоронения со второй половины 19 до начала 20 веков. В 1868 году здесь был похоронен Антон Лукьянович Анджейовский – ботаник, профессор, автор научных журналов и беллетристики, член Общества Друзей Науки в Варшаве и Исследователей Природы в Москве.

вул. генерала Кравченка
Координати: 49°23'23"N 30°10'50"E



Польський цвинтар

До польського цвинтаря дотичне Центральне кладовище, на території якого встановлено пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932-1933 років.

Під час Голодомору помер кожен п'ятий житель Ставищенського району.

ул. Генерала Кравченко
Координати: 49°23'23"N 30°10'50"E



Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932-1933 років

К польському кладвищу примыкает Центральное кладбище, на территории которого установлен памятный знак жертвам Голодомора 1932-1933 годов.

Во время Голодомора умер каждый пятый житель Ставищенского района.

вул. Цимбала Сергія (колишня Радянська), 44
Координати: 49°23'19"N 30°10'41"E



Пам'ятний знак чорнобильцям

Пройшовши по вулиці Сергія Цимбала ще 300 м, праворуч, на площі перед будівлею Ставищенської селищної ради, можна побачити два пам'ятні знаки. Один пам'ятний знак учасникам ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС 1986 року, серед яких були й ставищани. Другий пам'ятний знак встановлено на честь козаків Ставищенського краю, які вірою й правдою захищали рідну землю від ворогів. З першої половини 17 століття Ставища були військовим гарнізоном. Білоцерківський підстароста Станіслав Рокош звів тут замок і огородив містечко частоколом. Але Ставища розросталися, і згодом до містечка було добудоване інше поселення, яке також огородили частоколом, що мав загальну єдину стіну, оточену ровом. Місце розташування Ставищенського містечка в 17 столітті можна побачити, пройшовши ще 300 м.

ул. Цимбала Сергея, (бывшая Советская), 44
Координаты: 49°23'19"N 30°10'41"E



Пам'ятний знак козацтву

Пройдя по улице Сергея Цимбала ещё 300 м, с правой стороны, на площади перед зданием Ставищенского поселкового совета, можно увидеть два памятных знака. Один памятный знак участникам ликвидации последствий аварии на Чернобыльской АЭС 1986 года, среди которых были ставищане. Второй памятный знак установлен в честь казаков Ставищенского края, которые верой и правдой защищали родную землю от врагов. С первой половины 17 века Ставища были военным гарнизоном. Белоцерковский подстароста Станислав Рокош возвёл замок и оградил городок частоколом. Но Ставища разрастались, и к городку было достроено другое поселение, которое также оградил частоколом, имевшим общую единую стену, окруженную ровом. Место расположения Ставищенского городка в 17 веке можно увидеть, пройдя ещё 300 м.

Ставище в першій половині 17 століття на карті французького інженера і військового картографа Гійома де Боцлана, на місці пересічення двох річок: Попрожно і Гнилого Тікича



Ставище в первой половине 17 века на карте французского инженера и военного картографа Гийома де Боцлана, на месте пересечения двух рек: Попрожно и Гнилого Тикича

Безпосередньо на місці парку в середині 17 століття розташовувався дерев'яний замок, який був спалений разом із містом Ставища у 1665 році. Із замку йшов підземний хід, яким можна було потрапити до ставка.

Непосредственно на месте парка в середине 17 века располагался деревянный замок, который был сожжён вместе с городом Ставища в 1665 году. Из замка шёл подземный ход, по которому можно было попасть до пруда.

вул. Цимбала Сергія (колишня Радянська)
Координати: 49°23'1"N 30°11'15"E

ул. Цымбала Сергея, (бывшая Советская)
Координаты: 49°23'1"N 30°11'15"E



Монумент Слави загиблим у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.

На сьогоднішній день парк розташовується на території загальною площею 14 га і є пам'яткою садово-паркового мистецтва місцевого значення. На території парку знаходяться:

1. Монумент Слави. На місці поховання Героїв Радянського Союзу І. С. Гаврилова та

На сегодняшний день парк располагается на территории общей площадью 14 га и является памятником садово-паркового искусства местного значения. На территории парка находятся:

1. Монумент Славы. На месте захоронения Героев Советского Союза И. С. Гаврилова и

П. Н. Старикова, а також перепоховання інших воїнів, полеглих в боях за Ставище і довколишні села, встановлений Монумент Слави загиблим у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.

*вул. Цимбала Сергія (колишня Радянська)
Координати: 49°23'1"N 30°11'13"E*

П. Н. Старикова, а также перезахоронения других воинов, павших в боях за Ставище и окрестные села, установлен Монумент славы, погибшим в Великой отечественной войне 1941-1945 гг.

*ул. Цымбала Сергея, (бывшая Советская)
Координаты: 49°23'1"N 30°11'13"E*



Пам'ятник воїнам-інтернаціоналістам

2. Пам'ятник воїнам-інтернаціоналістам. Установлений на пам'ять про загиблих воїнів-інтернаціоналістів Ставищенського району.

3. Бюст Шила Петра Андрійовича. Шило П. А. народився в селищі Ставище. Під час війни був учасником партизанського загону, який базувався в Ставищенському районі. Після закінчення Великої Вітчизняної війни був директором машинотракторної станції. Він розпочинав будівництво нової МТС, де сьогодні функціонує Ставищенське РТП. Закінчив Київський політехнічний інститут. Працював на підприємствах Києва на різних відповідальних посадах. Працював генеральним директором ВО "Точелектроприлад".

Одразу за парком розміщена будівля Ставищенського краєзнавчого музею.

2. Памятник воинам-интернационалистам. Памятник в память о погибших воинах-интернационалистах Ставищенского района.

3. Бюст Шило Петра Андреевича. Шило П. А., родился в поселке Ставище. Во время войны был участником партизанского отряда, который базировался в Ставищенском районе. После окончания Великой Отечественной войны был директором машинотракторного станции. Он начинал строительство новой МТС, где сегодня находится Ставищенское РТП. Окончил Киевский политехнический институт. Работал на предприятиях Киева на разных высоких ответственных должностях. Работал генеральным директором ПО "Точэлектробор".

Сразу за парком находится здание Ставищенского краеведческого музея.

пров. Парковий, 5 (колишній Червоноармійський)
Координати: 49°22'59"N 30°11'21"E

пер. Парковий, 5 (бывший Красноармейский)
Координаты: 49°22'59"N 30°11'21"E



Ставищенський краєзнавчий музей

Музей був створений у приміщенні колишнього палацу графа Браницького (ліва частина, флігель) у 1985 році.

В експозиції музею:

- зала – природа рідного краю;
- зала історії Ставища з найдавніших часів до XX ст.;
- зала історії Ставища 1900-1914 рр.;
- зала Великої Вітчизняної війни;
- зала – повоєнний час;
- виставка декоративно-ужиткового та народного мистецтва жителів Ставищенщини;
- виставкова зала (скульптури, оригінальні твори українських художників – живопис, графіка, акварель);
- картини місцевого художника Л. І. Литвинця.

Поруч із музеєм розміщена давня водонапірна вежа, споруджена орієнтовно наприкінці 19 – на початку 20 століть.

Музей был создан в помещении бывшего дворца графа Браницкого (левая часть, флигель) в 1985 году.

В экспозиции музея:

- зал – природа родного края;
- зал истории Ставище с древнейших времен до XX в.;
- зал истории Ставища 1900-1914 гг.;
- зал Великой Отечественной войны;
- зал – послевоенное время;
- выставка декоративно-прикладного и народного искусства жителей Ставищенщины;
- выставочный зал (скульптуры, оригинальные произведения украинских художников – живопись, графика, акварель);
- картины местного художника Л. И. Литвинца.

Рядом с музеем находится старая водонапорная башня постройки ориентировочно конец 19 – начало 20 веков.

пров. Парковий, 5 (колишній Червоноармійський)
Координати: 49°22'59"N 30°11'21"E

пер. Парковий, 5 (бывший Красноармейский)
Координаты: 49°22'59"N 30°11'21"E



Водонапірна вежа

На сьогоднішній день збереглася тільки опора (стовбур) вежі. Бак і навів не збереглися. Водонапірна вежа була призначена для невеликого питного водопроводу. Вода надходила до палацу графів Браницьких, що був розміщений поруч. Вежа являє собою триярусну споруду з червоної цегли, як фортечна вежа. Окрасою служать вікна, в тому числі здвоєні, і цегельний декор – карнизи, що розділяють яруси.

Водонапірних веж зі столітньою історією в Україні одиниці.

Далі, вниз по вулиці Сергія Цимбала, ліворуч зберігся типовий будинок заможних євреїв у Ставищі, побудований наприкінці 19 – на початку 20 століть. Верхній поверх був житловим, нижній міг використовуватися як магазин, м'ясна або рибна крамниця, аптека тощо. Також на першому поверсі могла бути синагога.

*вул. Цимбала Сергія (колишня Радянська), 75
Координати: 49°23'01.4"N 30°11'53.4"E*

На сьогоднішній день сохранилась только опора (ствол) башни. Бак и шатёр не сохранились. Водонапорная башня была предназначена для небольшого питьевого водопровода. Вода поступала во дворец графов Браницких, располагавшийся рядом. Башня представляет собой трёхъярусное сооружение из красного кирпича, как крепостная башня. Украшением служат окна, в том числе сдвоенные, и кирпичный декор – карнизы, разделяющие ярусы.

Водонапорных башен со столетней историей в Украине единицы.

Далее, вниз по улице Сергея Цимбала, с левой стороны сохранился типичный дом зажиточных евреев в Ставище, постройки конца 19 начала 20 веков. Верхний этаж был жилым, нижний мог использоваться под магазин, мясную или рыбную лавку, аптеку и т.п. Также на первом этаже могла находиться синагога.

*ул. Цимбала Сергея, (бывшая Советская), 75
Координаты: 49°23'01.4"N 30°11'53.4"E*



Старий єврейський будинок

вул. Цимбала Сергія (колишня Радянська)
Координати: 49°23'1"N 30°11'58"E

ул. Цымбала Сергея, (бывшая Советская)
Координаты: 49°23'1"N 30°11'58"E



Танк ІС-2

На перетині річок Попрожно і Гнилий Тікич встановлений танк ІС-2 – на честь 6-ї танкової армії, сформованої на території Ставищенського району 25 січня 1944 року на підставі Директиви Ставки ВГК № 302001 від 20 січня 1944 року на базі 5-го гвардійського танкового і 5-го механізованого корпусів у складі 1-го Українського фронту. 6-а танкова армія брала участь в Корсунь-Шевченківській наступальній операції (24 січня – 17 лютого 1944 р.). 22 лютого була передана у 2-й Український фронт і в його складі в березні-квітні брала участь в Умансько-Ботошанській операції (5 березня – 17 квітня).

Даний танк належить до пізніх випусків 1944 року, зі зміненою носовою частиною корпусу, розширеною амбразурою гармати і дульним гальмом конструкції ЦАКБ. На танку ІС-2 встановлювалася 122 мм гармата Д-25Т, тому первинна назва танка була ІС-122. Гармата оснащена конструкцією дульного гальма «німецького типу».

На пересеченні рек Попрожно и Гнилой Тикич установлен танк ИС-2 – в честь 6-й танковой армии, сформированной на территории Ставищенского района 25 января 1944 года на основании Директивы Ставки ВГК № 302001 от 20 января 1944 года на базе 5-го гвардейского танкового и 5-го механизированного корпусов в составе 1-го Украинского фронта. 6-я танковая армия участвовала в Корсунь-Шевченковской наступательной операции (24 января – 17 февраля 1944 г.). 22 февраля была передана во 2-й Украинский фронт и в его составе в марте-апреле принимала участие в Уманско-Ботошанской операции (5 марта – 17 апреля).

Данный танк относится к поздним выпускам 1944 года, с измененной носовой частью корпуса, расширенной амбразурой пушки и дульным тормозом конструкции ЦАКБ. На танке ИС-2 устанавливалась 122 мм пушка Д-25Т, поэтому первоначальное название танка было ИС-122. Пушка оснащена конструкцией дульного тормоза «немецкого типа».

Якщо перейти зі Ставища річку Гнилий Тикич, то можна опинитися з сусідньому селі Розкішна, яке до другої половини 19 століття було єдиним поселенням зі Ставищем.

У 1896 році в селі Розкішна була побудована державна школа на кошти графів Браніцьких. Справою побудови школи займалися міністр освіти і міністр внутрішніх справ, а кошторис витрат на будівництво затверджував особисто російський імператор Олександр III. Згідно із затвердженим офіційним актом, будівництво навчального закладу в Розкішній обійшлося в 34 342 руб. 93 коп.

Школу спорудили на віки, тож вона досі виконує своє призначення. Будівля – цегляна двоповерхова кімнатного планування з товщиною стін до 85 см.

*с. Розкішна, вул. Червоноармійська, 7
Координати: 49°22'14"N 30°11'17"E*

Если перейти со Ставища речку Гнилой Тикич, то можно оказаться с соседнем селе Роскошное, которое до второй половины 19 века было одним поселением со Ставищем.

В 1896 году в селе Роскошное была построена государственная школа на средства графов Браницких. Делом построения школы занимались министр образования и министр внутренних дел, а смету расходов на строительство утверждал лично российский император Александр III. Согласно утвержденному официальному акту, строительство учебного заведения в Роскошной обошлось в 34 342 руб. 93 коп.

Школу соорудили на века, и она до сих пор выполняет свое предназначение. Это кирпичное двухэтажное здание комнатного планирования с толщиной стен до 85 см.

*с. Роскошное, ул. Красноармейская, 7
Координаты: 49°22'14"N 30°11'17"E*



Земська школа

В ста метрах за школою розміщене Єврейське кладовище. На цьому цвинтарі поховані 200 євреїв, розстріляних фашистами в 1941 році. Дві могили 50 і 150 осіб.

В ста метрах за школою знаходиться Єврейское кладбище. На этом кладбище похоронены 200 евреев, расстрелянных фашистами в 1941 году. Две могилы 50 и 150 человек.

с. Розкішна

Координати: 49°22'8"N 30°11'17"E

с. Роскошное

Координаты: 49°22'8"N 30°11'17"E



Єврейське кладовище

У непосредній близькості до Ставища розташувалися два села: Антонівка і Гейсиха. На території цих сіл теж знаходяться історичні пам'ятки.

Село Антонівка на віддалі п'яти кілометрів по дорозі від Ставищ.

В непосредственной близости от Ставище расположились два села: Антоновка и Гейсиха. На территории этих сёл тоже находятся исторические достопримечательности.

Село Антоновка находится в пяти километрах по дороге от Ставищ.

Першим власником Антонівки – Антонієм Стефанським в 1777 році була побудована дерев'яна церква на кам'яному фундаменті, з низьким західним притвором, триверха. Високі, вертикально ошальовані, злегка нахилені до середини зруби підкреслюють стрункість її силуету. Притвор і бічні зруби мають плоскі перекриття. В інтер'єрі все зруби об'єднані в єдине просторове ціле за допомогою фігурних арок-вирізів. Збереглися і залишки настінного живопису. Храм цілком побудований з дуба, завдяки чому й вистояв майже 240 років. У типі і композиції будівлі проявилися риси традиційної української дерев'яної архітектури Правобережжя та перехідного періоду від трибанного до п'ятибанного типу. Храм внесено до реєстру пам'яток архітектури національного значення.

Первым владельцем Антоновки – Антонием Стефанским в 1777 году была построена деревянная церковь на каменном фундаменте, с низким западным притвором, трехкупольная. Высокие, вертикально ошальованные, слегка наклоненные к середине срубы подчеркивают стройность ее силуэта. Притвор и боковые срубы имеют плоские перекрытия. В интерьере все срубы объединены в единое пространственное целое при помощи фигурных арок-вырезов. Сохранились и остатки настенной живописи. Храм целиком построен из дуба, благодаря чему и простоял почти 240 лет. В типе и композиции здания проявились черты традиционной украинской деревянной архитектуры Правобережья и переходного периода от трехкупольного к пятикупольному типу. Храм внесен в реестр памятников архитектуры национального значения.

с. Антонівка

Координати: 49°23'20"N 30°15'51"E

с. Антоновка

Координаты: 49°23'20"N 30°15'51"E



Церква Різдва Пресвятої Богородиці

У шести кілометрах від Ставища, при в'їзді в с. Гейсиху, стоїть на пагорбі столітній дерев'яний вітряний млин, відреставрований руками сільських умільців. Висота його 7 м, є рухома цокольна частина 4×4 м.

с. Гейсиха

Координати: 49°21'7"N 30°16'57"E

В шести кілометрах от Ставище, при въезде в с. Гейсиха, стоит на холме столетняя деревянная ветряная мельница, отреставрированная руками сельских умельцев. Высота её 7 м, имеется подвижная цокольная часть 4×4 м.

с. Гейсиха

Координаты: 49°21'7"N 30°16'57"E



Вітряк

За два кілометри від траси Київ–Одеса (по дорозі на Ставище) або за чотири кілометри від Ставища в селі Вишківське розміщена база відпочинку "Золотий Фазан".

с. Вишківське

Координати: 49°24'47"N 30°9'7"E

В двох кілометрах от трассы Киев–Одесса (по дороге на Ставище) или в четырёх километрах от Ставища в селе Вышковское расположена база отдыха "Золотой Фазан".

с. Вышковское

Координаты: 49°24'47"N 30°9'7"E

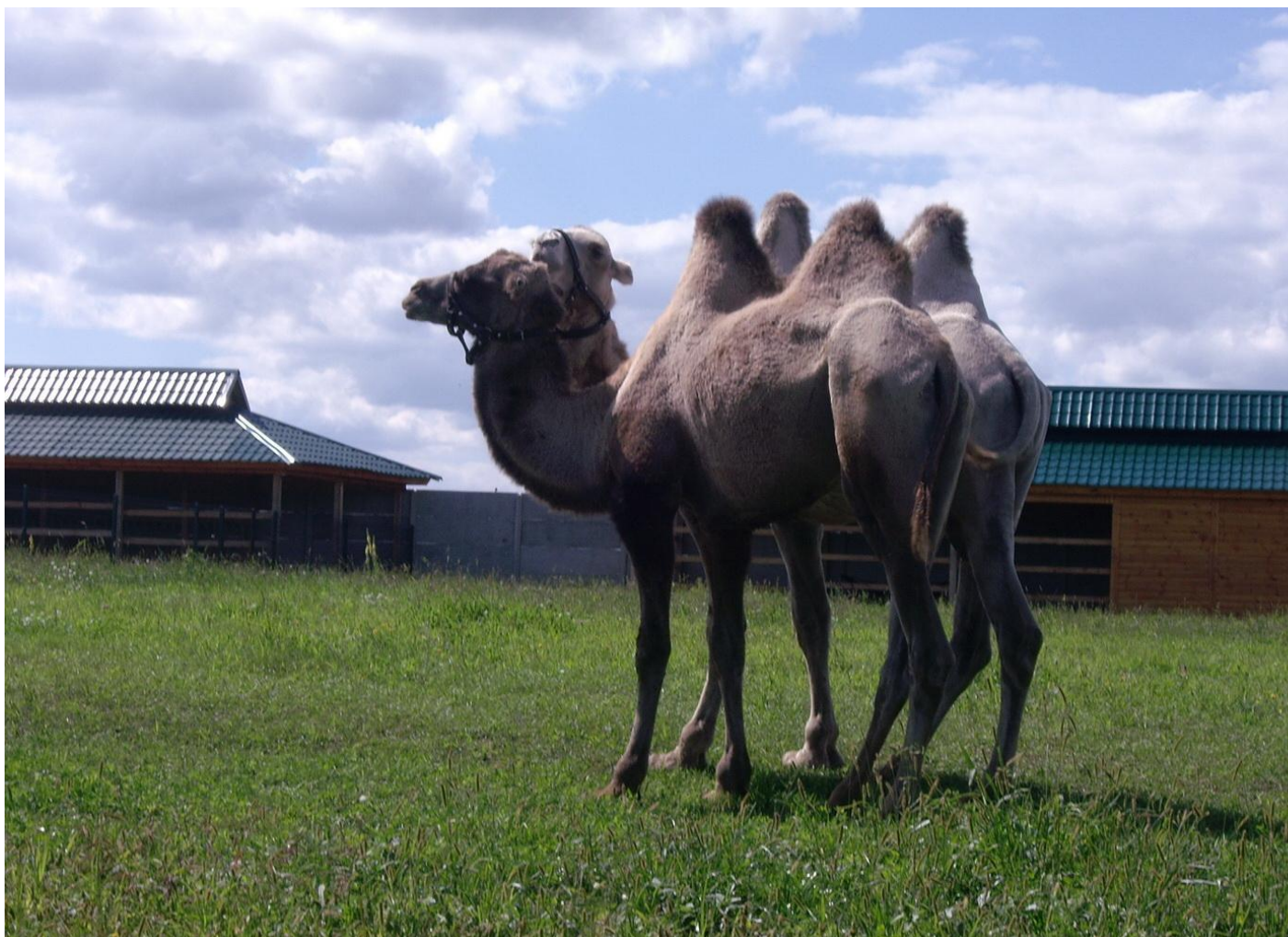


Вхід на територію бази платний. Але всього за 40 грн. за дорослий квиток і 20 грн. за дитячий квиток (діти до 5 років – безкоштовно) у вас з'явиться можливість, відпочити на упорядкованій території, помилуватися на тварин і птахів, серед яких верблюди, кенгуру, мавпи, фазани, страуси, папуги та інші тварини.

Помилувавшись тваринним світом, можна продовжити відпочинок, скориставшись різноманіттям альтанок, оренда яких складе: до 10 місць – 50 грн., до 40 місць – 100 грн., до 80 місць – 200 грн. Також можна орендувати мангал з дровами за 50 грн. Але везти продукти з собою не обов'язково, адже на території бази відпочинку є кафе. При замовленні страв у кафе альтанка надається безкоштовно.

Вход на территорию базы платный. Но всего за 40 грн. за взрослый билет и 20 грн. за детский билет (дети до 5 лет – бесплатно) у вас появится возможность отдохнуть на благоустроенной территории, полюбоваться на животных и птиц, среди которых верблюды, кенгуру, обезьяны, фазаны, страусы, попугаи и другие животные.

Полюбовавшись животным миром, можно продолжить отдых, воспользовавшись многообразием беседок разного размера, аренда которых составит: до 10 мест – 50 грн., до 40 мест – 100 грн., до 80 мест – 200 грн. Также можно арендовать мангал с дровами за 50 грн. Но везти продукты с собой не обязательно, так как на территории базы отдыха есть кафе. При заказе блюд в кафе беседка предоставляется бесплатно.



На території є й інші розваги для дорослих та дітей, такі як рибалка, надувна гірка і батут.

Можна на базі відпочинку залишитися й на нічліг. Оренда будиночка складе 500 грн./добу в будні дні і 600 грн./добу в вихідні та святкові дні.

У вихідні та святкові дні курсує маршрутне таксі Біла Церква – база відпочинку "Золотий фазан".

Більш докладну інформацію про різноманітність тварин і птахів, а також про надання різних видів послуг можна дізнатися на сайті: <http://gold-fazan.com.ua>



Магелан

Координати: 49°23'18"N 30°10'17"E

В Ставищі багато кафе і барів, в яких за помірну плату можна добре попоїсти. Всі вони розташовані в безпосередній близькості від центральної дороги, неподалік від більшості місцевих пам'яток, тож за перших ознак голоду його неважко втамувати.



Наш Край

Координати: 49°23'18"N 30°10'32"E

З автостанції "Ставище" щодня ходять автобуси до Білої Церкви і автостанції "Південна" в Києві. А хто хоче затриматися в Ставищі, може зупинитися в готелі "Колос" у центрі селища.

На территории есть и другие развлечения для взрослых и детей, такие как рыбалка, надувная горка и батут.

Можно на базе отдыха остаться на ночлег. Аренда домика составит 500 грн./сутки в будние дни и 600 грн./сутки в выходные и праздничные дни.

В выходные и праздничные дни курсирует маршрутное такси Белая Церковь – база отдыха "Золотой фазан".

Более подробную информацию о разнообразии животных и птиц, а также о предоставлении различных видов услуг можно узнать на сайте: <http://gold-fazan.com.ua>



Гостинний двір

Координаты: 49°23'21"N 30°10'23"E

В Ставище много кафе и баров, в которых за умеренную плату можно хорошо поесть. Все они расположены в непосредственной близости от центральной дороги, неподалёку от большинства памятников, что поможет при первых признаках голода его утолить.



Кафе Молодіжне

Координаты: 49°23'0"N 30°11'28"E

С автостанции "Ставище" ежедневно ходят автобусы до Белой Церкви и автостанции "Южная" в Киеве. А кто хочет задержаться в Ставище, может остановиться в гостинице "Колос" в центре посёлка.

*вул. Паркова (колишня Червоноармійська), 8
Координати: 49°22'58"N 30°11'26"E*

*ул. Парковая (бывшая Красноармейская), 8
Координаты: 49°22'58"N 30°11'26"E*



Готель Колос

*вул. Цимбала Сергія (колишня Радянська), 7
Координати: 49°23'21"N 30°10'9"E*

*ул. Цымбала Сергея, (бывшая Советская), 7
Координаты: 49°23'21"N 30°10'9"E*



Автостанція Ставище

вул. Цимбала Сергія (колишня Радянська)
Координати: 49°23'12"N 30°11'0"E

ул. Цымбала Сергея, (бывшая Советская)
Координаты: 49°38'12"N 30°11'0"E



Пам'ятний знак Спортсменам Ставищенщини

5 травня 2016 року, при вході на стадіон "Колос", був урочисто відкритий пам'ятний знак Спортсменам Ставищенщини.

5 мая 2016 года, при входе на стадион "Колос", был торжественно открыт памятный знак Спортсменам Ставищенщины.

Путівник 2016



Автори:
Сергій Плахотнюк
Віктор Хіменко

Пам'яті
Олександра Панченка
присвячується



З питань і пропозицій
звертатися: stav_tur@ukr.net